

پښانه ل دور ژيانا په زى

كاميران درباس هرورى

گهلهك جوان و زانستى بى لدويډ چوى و بى نقيسينى به لى
كوتارا من و يا وى په يوه ندى يا لگه ليك هه لى پا جودا هه كا
مهن و ژى دى دگل نيك هه بيت له وا من بغه زانى نه ف بابته
هيز ب بهر فرهه لى بيته نقيسين، مروډ لدويډ بچيت .

۱ - خودان كرنا په زى لبا مه :

نهم دى ژومرزى پايزى دهست پى كين بهارى هه ر بيست سيه
مال دا په زى خو كنه نافيك دگوتى «كه» نان «بر»، پايزى هه تا
هه يقا يازده هه كه سالا خوش با هه تا هه يقا دازده دا په زى خو
ژيك فه گرن، هه ر نيك دا چيت بهر بى خو هه تا دنيا باش سار
د بوو، ژويړى ويغه دا نالفي دنى نه وى بهارى و هافينى بو
كرى، وهكى: چولو هه لزي و كه كولى دگوتى «مشتى» به لى
زفستانى ژى بزى دچوونه چيا، ميه دهيلان ل مال، چونكى
ميه وهكى بزنا نه دشيان خواهش بچن و بىن هه تا بهارى په زى
ژويړى ويغه په زى رهش و سبى پيگه دچو چياى، نيڅارى
دادكر كولى نان ددا هه فشى، هه تا بهار باش خواهش دبوو. نه و
ماليت خودان په زى دا چن چيا ب شه فنى ژى نه دنينا مال نه و
ماليت كيم په زى هه لى دا گه هه نى هه تا دبو بر نان كه، فيجا بىرى
دا چنه بىرى روژى جاره كى دا په زى دوشن، جاره كى دا بيچكا
ميژين هه روه روژا دوو جا په زى ددوشن، هه روه روژا جاره كى
دا دوشن فه، جاره كى د

شيري نينه، روژه هه لى دگوتى [بى چو بىر] هه روه كا دگوتى
[شير بىر] نانكو نيدى بيچكا ناميژين هه رو په زى دوو دانا دا
دوشن. هه ر نيك دا بيچكه يت خوبته مال دا ماتى ژى كه هه تا
د فروتن ژ شير بىر ويغه دا بته نوباننى ل دويډ ژمارا په زى.
پشتى بىرا دانسى نيڅارى دكر دا په زى راكن بن چيا هه تا دم
ژمير يازده لى شه فنى دگوتى فنى شيف، پشتى هينگى دا دى
هه فشى نيژيكى دوو دم ژمير جاره كا دى دا راكن بن چيرينى

شفانه تى و خودان كرنا په زى ژ كه فندا دناف مله تاندا يا هه لى
له وا هه تا نه فروژى هه ر نه و كارو رهوشت بىن ماين ژ بهر هندى
زانايين نه نثرو پولوجى و فولكلورى بهايه كى گه له ك مهن دده نه
فى مه سله لى ژ بو ديار كرن و فه كولينا ژين و ژيارا مله تان^(۱)
گوتن بى نه فيت مله تى كورد ژى نيكه ژ وان مله تان نه وىن ژ
كه فندا ژين و ژيارا وان سهر خودان كرنا ته رش و كه والى.
سهر بارا فولكلورى كوردى دا مشه كوردناس وروژه هه لات ناس
و كه رووى دانه قه له مى و فه جه ماندن به لى رهوشه نبيرين كورد ل
سهرى فى چه رخنى دهست ب كومكرن و به لافكرنا فولكلورى
كرن دهمى گوډارو روژنامين كوردى هندك په ندو گوتين مه رنا
به لاف كرين وهك گوډارو ژين ۱۹۱۸ ز، رونا هى ۱۹۴۲ ز. ۳۱
براستى نهم پيدفى فه كولينين فولكلورى نه بو دانا بناغه كى
موكم بو زانستيا نه نثرو پولوجيا كوردى. به لى فه كولينين
فولكلورى بناوايه كى زانستى كه س نه شيت بتنى بكت ژ بهر
گه له ك نه گه را. له وا نه ز دى ل سهر بخودان كرنا په زى ل ده فها
مه ناخفم كو بهر دهوارى بالانه وهكى نيكه بهلكى ژ ده فها بى بو
ده فها بى بو گوندى بو گوندى تيته گهورين. نه فه ژى ژ بهر
هندى په كاودانين وان نا خازن هندى هه مى وهكى نيك بخودان
كه ن ژ بهر به فرو باران و سهرمايى چونكى ل هه مى جها به فرو
باران هندى نيك ناهيت يا نژى ژ بهر هندى په كو هه ر جهه كى
كارو رهوشتين خويين خومالى هه نه.

بهرى من سهداينى هيزاو بها گران [عبدالرحمن نقشبندى] يال
سهر فى بابته تى نقيسى ل گوډارو روشنبيرى نوى ژماره [۸۵]
سالا [۱۹۸۱] سهداى به حسى پالينى و هه فشى و كه ر بارى بى
كرى و به حسى هندى بى كرى كا چه وا مه - و بزى دبيرين كا
چه ند رهنگين بزى و مها هه نه دكرمانجيا ژيرى و ژوروى دا
گه له ك نيشين وان بىن خويا كرين وهكى [كه چه ل و گورى و -
سيسكى باوشى...] براستى سهداينى عبدالرحمن بناوايه كى

- ۱۳ - شه‌مام - ئەو بزئە يا خيچەكا ب سوريفه ل ناف چافين وئى.
- ۱۴ - كه‌مەر - ئەو بزئە يا ناف طه‌نگا وئى خيچەكا سېي لى بيت.
- ۱۵ - چەم - ئەو بزئە يا گوھين وئى نافنجى.
- ۱۶ - قوڭ - ئەو بزئە يا شاخەكئى وئى شكه ستى.
- ۱۷ - دو قور - ئەو بزئە يا نەش قنيتا خوہ نيرى دقنيت ژ قنيتە بيت نە وەكى بەرانی يە گوته‌كا مەزنا هە يە دببیزيت [نيرى ژ ماك بەرانی پاك]
- ۱۸ - مویر - ئەو بزئە يا موینی تیتە دەر وەكى خەلەكئى يە.
- ۱۹ - شینی - بزنا شینه.
- ۲۰ - چال - ئەو بزئە يا پنیه‌كا سېي ل ئەنیا وئى.
- ۲۱ - خموره - بزنا تئى كەلە يە.
- ۲۲ - پوخین - بزنا ناف چاقیت وئى سورەكئى قە بووی.
- ۲۳ - قاقیل - ئەو بزئە يا كته‌كا گوھئى وئى خار.
- ۲۴ - زیل - ئەو بزئە يا خەتە‌كا زەر ژوردان كئى ل روینی وئى.
- ۲۵ - ئیف شنگ - ئەو بزئە يا كەهرکئى وئى دمريت.
- هندەك بزئە هەنە دوورەنگن دكرن ئو دكالن دببیزن وان كره كال ئان دكرن ئو سسیسن دببیزنى كره سسیس.
- ب - پەزئى سېي [میه - مه]**
- ۱ - سەر رەش ئەو مەه يا سەرو ناف چافين وئى رەش.
- ۲ - كەر - ئەو مەه يا گوھیت وئى.
- ۳ - كەل - ئەو مەه يا ب شاخ.
- ۴ - كوريس - ئەو مەه يا گوھیت وئى لویلی.
- ۵ - رسەر - ئەو مەه يا سەرى وئى حەتا ناف چافين وئى نەد رەش و سېي، سور بقه.
- ۶ - كەوى سار - ئەو مەه يا ناف چافين وئى سېي.
- ۷ - ئەو مەه يا رەش.
- ۸ - بۆز - تە بۆز - ئەو مەه يا ناف چافين وئى سېپه - بن.
- ۹ - بەش - ئەو مەه يا ناف چافين وئى سېي.
- ۱۰ - تەزەر - ئەو مەه يا ناف چافين وئى زەر.
- ۱۱ - قەمەر - ئەو مەه يا رەشەكئى قە بووی.
- ۱۲ - باز - ئەو مەه يا دەست و پین وئى سېي.
- ۱۳ - تەخلە - ئەو مەه يا ناف چافين وئى سوريفه بن

دگوتە قئى شەقین. جارەكا دى دائینن قە هەفشی حەتا بەرى سېپىدى جارەكا دى دا راکن بن چەرىنن حەتا دەم ژمیر نەه دەھى سېپىدى دگوتە قئى تیشت. دا بېننا وى نيزىكى دەم ژمیرەكئى قەكن حەتا شفانا ژى تیشت دخار. دا راکن ئینن ئافئى دا بېرا دانئى سېپىدى كئى دا پەزى بن «مەخەلى» ئان «پشت روژئى» حەتا دەم ژمیر دووی نیقرو دا پەزى راکن بن پالینى حەتا ئیقارى جارەكا دى دا تینن سەر ئافئى دا بېرا دانئى ئیقارى ژى دوشن. هافینى دا چەند روژەكا نیریا ژ پەزى قەگرن دا بزئە زوى نەئین نیرى حەتا زانى دئى پشتى زىپەى زین ژنویکا دا نیریا بەردەنى حەتا نيزىكى هەیفا دەه. دا پەزى ئیک دان كەن حەتا پایزى جارەكا دى دا پەزى ژیک قەگرن هەر ئیک دا چیت بەرى خو.

بغى رەنگى پەزى دەف مە دەتە بخودان كرن، بەل ل كەلەك گوندا وەكى مە نە ب خودان دكر چونكى عەردئى وان نەى هارى كار بو چینه‌د بوو كەس ب سەر ئاخا كەسى قە بچیت.

ب - نافین پەزى د کرمانجیا ژووریدا

۱ - پەزئى رەش [بزئە]

۱ - كر - ئەو بزئە يا گوھين وئى دبچويك.

۲ - كال - ئەو بزئە يا گوھين وئى سەر سوريفه بن نە خاسمه بنئى گوھئى وان.

۳ - گورد - ئەو بزئە يا بنئى كوریا وئى سېي ئان سور بيت دببیزن ئەف بزئە گورده سورە ئان گورده سېي يە.

۴ - كوچ - ئەو بزئە يا بئى شاخ.

۵ - كەلاس - ئەو بزئە يا شاخ چيخن.

۶ - پوش - ئەو بزئە يا گوھين وئى چنيكين سېي لى بن.

۷ - بەل - ئەو بزئە يا گوھين وئى لویلی بن ئان رەپ بن.

۸ - كەفەر - ئەو بزئە يا نيغهك رەش و نيغهك سېي.

۹ - سسیسن - ئەو بزئە يا ناف چاف و گوھ سېي.

۱۰ - هەمبس - ئەو بزئە يا ناف چاف سېي.

۱۱ - قلوژ - قلیچ - ئەو بزئە يا شاخين وئى پيچەكئى د خار ب نك گوھا قە.

۱۲ - بازن - ئەو بزئە يا خەتە‌كا سېي ل دەستى وئى ئان پئى وئى.

ج - نافین پہزی ژ لاینی نیرو می قه

۱ - پہزی سپی [نیر].

۱ - بهرخ - ہندی شیرى بخوت.

۲ - کافر - هڪو شیر فہکر

۳ - شہک - هڪو ژینى وی بوو دوو سال.

۴ - هوگژ - هڪو ژینى وی بو سى سال.

۵ - بهران - پشٹی چار سالیئى.

۶ - قہرتہ - نان قہیره - بهرانى بناف سال فہ چووی.

ب - پہزی سپی [می]

۱ - بهرخ - ہندی شیرى بخوت.

۲ - کافر - گہل شیر فہکر

۳ - بهلندیر - ژینى وی دوو سالییہ.

۴ - بهلندیرزا - هڪو بهرى ٹيکى زا پشٹی دوو سالیئى.

۵ - مہ - مہ - پشٹی سى سالیئى چار سالیئى.

ج - پہزی رمش [نیر]

۱ - کہہر - کار - کارک - ہندی شیرى بخوت.

۲ - گیسک - گہل شیر فہکر.

۳ - کویر - د ژینى دوو سالییہ دا.

۴ - سہیس - سالا سینیئى.

۵ - نیری - سالا چاری.

۶ - پہزی رمش [می]

۱ - کہہر - ہندی شیرى بخوت.

۲ - گیسک - گہل شیر فہکر.

۲ - تشتویر - دوو سالی.

۴ - تشتویرزا - بهرى ٹيکى ههڪه زا پشٹی دوو سالیئى.

۵ - بزن - پشٹی سى سالی.

۶ - فیٹشین پہزی

۱ - سویسکی - کماخین وان خو نا دهن بهر.

[چاره] دا ٹینن پار چهکا ته ختى ل کماخین وی گرن ئو دا باش گریدهن.

۲ - شہبہکی - لهنگہر دبوون، سومیک وان خلولہ بوون.

[چاره] شہبا شین و مازویا شین دگہل تیقلن ہنارا شیرین دا قوتن و دا کنئى.

۳ - طہ بہکی - تی طہب دبوون، ٹانکو ویر لى ہاتن، دینہکہ لى

دہاتن. [چاره] رھہک یا لہر چاقئى وان دہری چئى دبوون.

۴ - فہکاوری - لاما وان نان ٹالہکا وان دوہرمی - [چاره] لاما

وان شہق دکر ئو تشت دئینا دہر جارہکا دی دا دورین.

۵ - گوریاتی - مویئى وان نان ہریا وان دوہرہا [چاره] دوہنئى

قہیری تی درا.

۶ - لهنگہر - شافک نافہینا سومین وان را دہاتن نان کول

دبوون. [چاره] قاچکئى ہہلزی نان بہنیشٹ دکرہ ناف سومین وان.

۷ - خوین گرتن - رھین ناف چاقئین وان دیار دبوون لہشئى وان

گہرم دبوو. [چاره] دا ٹینن شویر نہکئى ل رها گوہئى وی ون دا

خوینہکا رمش ژئى ہئیت دا چئى بیت.

۸ - تی ہنک - ہیلاکا وان سوور دبیت [چاره] تیر ٹاف دهن.

۹ - باوشی - شیرینی وان خراب ذبیت. [چاره] رها ریفا سئو
ههگدانی دا هیزن و تی دهن.

۱۰ - تاوی - گیز دبن. [چاره] بیهنهکی دا کن د ئافی دا.

۱۱ - ژ کلک گرتن. ئەف ئیشه بزنا دگرت گهله کاره کاری دکن
[چاره] کوریا وان شهق دکر هندهک خوئی پیوه دکر.

۱۲ - همهر بوون - ههکه گهلهک جهه دخار همهر دبن.
[چاره] شهربه تا شهکری ددایی.

۱۳ - زهرکی. ناف چاقیت وان زهر د بوون. [چاره] شهباشین
دکر ناف شیرینی و تی ددا.

۱۴ - کرم شینلاق - ئهرزنگا وان شور دبوو کرمهک د شینلاقا
واندا بوو. [چاره] شهباشین دکر ناف شیرینی و ددایی ئه و کرم
دمرو چید بوونه فه.

۱۵ - ژ گوهان گرتن - گوهانین وان دوهرمین شیرینی وان خرابه
بوو. [چاره] ریخا وی بخوهر تی ددا.

هه ناخفتنا مروفا دگهل پهزی

ا - پهزی سپی

۱ - بو گازی کرنی دگوتی: [هر ، هر]

۲ - لو ئاوتنی دگوتی [.....]

۳ - بو راوستانی دگوتی: [هویز]

۴ - بو ژیک فهگرتنی دگوتی [چوین]

ب - پهزی رهش

۱ - بو گازی کرنی دگوتی [عی ، عی]

۲ - بو ئاوتنی دگوتی [چته]

۳ - بو راوستانی دگوتی [ئیشته]

۴ - بو ژیک فهگرتنی دگوتی [چیر ، چیر]

۵ - ههکه پهزی سپی و بی رهش ژیک فهگرتنی دگوتی [هاقی ،
هاقی]

فهرهنگ

۶ - شهفین - پشتی دهم ژمیر سئی شهفی پهز را دکر جهری نیزیکی دوو
دهم ژمیرا دگوت وی شهفین

۷ - پالین - ناقبهینا دانی سپیدی و دانی ئیفاری پهز را دکر جهری دگوت
وی پالین.

۸ - مهخهل - پشت روژ - ئه و جمه بی پهز تهری فه دجینی بن سبهری.

۹ - ههفشی - جهنی پهز شهفی بیهنه خو فه دکت.

۱ - بر - کهر - پهزی چهند مالهکا دکره نافیک دگوتی بر ئان کهر

۲ - مشتت - ئه و ئالفه بی بو پهزی کری بو زفستانی

۳ - کهرکول - وهکی ههلهزی یه ، بهلی وهکی وی بلند نابیت

۴ - بی چک - کهره و بهرخیته ئیک سالی.

۵ - بی جو بیر - شیر بر - ئانکو ئیدی بیچکا نا میژینن.

ژیدمرو تی دیتن.

۴ - ژ زار دهفی [مصطفی عبدالعزیز] ژ دایک بونا وی ساللا

۱۹۳۳ ژ زاروکیا خو تیکه لی دگهل پهزی کریه نهو بی ئاکنجیه
ل گوندی مالطایی.

۵ - ژ زار دهفی [حجی عبدالله لوند] کۆچهره ژ دایک بونا وی

ساللا ۱۹۲۲ ژ بچویکیا خو حه تا فان ساللا شفانی یا کری.

۱ - روشنبیری نوئی ژماره [۸۵] ساللا ۱۹۸۱ عبدالرحمن
نقشبندی پهزو رهوشت.

۲ - روشنبیری نوئی ژماره [۱۱۱] ساللا ۱۹۸۶ عبدالکریم
دوسکی زارافید فولکلوری.

۳ - ژ زار دهفی [طه عبدالعزیز] ژ دایک بونا وی ساللا ۱۹۴۶
خه لکی گوندی هروره.